

# Liefdesdrama achter het Rijksmuseum

## Moord en poging tot zelfmoord

Door Fred Foppen

*Amsterdam, woensdag 19 januari 1910.* Drie schoten, daarna weer stilte. Om half acht 's avonds - het was die avond al goed donker - rende de surveillerende agent van politie Johannes H. de Haas meteen naar de plaats waar de schoten vandaan leken te komen. Een afgelegen paadje in het weiland achter het Rijksmuseum, vlak bij de brandweerkazerne aan de Hobbemakade, waar de Rijksverzekeringsbank aan de Pieter de Hooghstraat net was gebouwd en het terrein aan de Honthorststraat bouwrijp werd gemaakt. Agent de Haas vond daar twee lichamen, het meisje had een gapende hoofdwond, ze bewoog niet, de jongen een hevig bloedende wond onder zijn linkerarm, maar hij leefde nog wel. De agent rende naar de brandweerkazerne om hulp te halen en met een rijwiel-ambulance werden de twee naar het Wilhelmina Gasthuis gebracht.

De ziekenhuisartsen konden voor de jonge vrouw niets meer doen. In het Register van Doodsoorzaken staat dood binnengebracht schotwond. Juliana van Driest, geboren in Amsterdam op 13 februari 1892, dochter van Antonius Nicolaas van Driest en Juliana Maria Wiebes, woonde bij haar ouders in de Saenredamstraat 67 op tweehoog, zij was corsettennaaister van beroep. De zwaargewonde jongeman, Johannes Jacobus Vlootman, in Arnhem geboren op 20 januari 1889, zoon van Dirk Antonie Vlootman en Grada M. C. de Lassacquère, woonde ook in de Saenredamstraat, op nummer 14. Hij was magazijnbediende in een credietmagazijn in de Van Oldenbarneveldtstraat.

Mensen in de buurt wisten te vertellen dat de twee al een jaar verkering hadden, maar ze wisten ook te vertellen dat de ouders van Juliana niets moesten hebben van die verkering. Hun dochter was te jong voor zoiets en bovendien was daar het gerucht dat de jonge Vlootman in de gevangenis had gezeten. Haar ouders hadden Juliana onder druk gezet om een eind te maken aan deze verkering. Dochter Juliana zou daarom tegen haar Johannes gezegd hebben, dat het maar beter was dat ze elkaar niet meer zouden zien, maar iedere keer dat hij haar kwam afhalen bij de corsettenfabriek van Waal & Co aan de Keizersgracht 438 liep ze weer met hem mee. Haar collegaatjes van de corsettenfabriek zeiden dat ze blij was dat ze al verkering had. Volgens de mensen in de buurt was Juliana een allerliefst meisje dat veel te aardig voor hem was en misschien zelfs bang, want burens wisten te vertellen, dat Johannes en Juliana rond Nieuwjaar waren gaan wandelen in de duinen bij Haarlem. Op een afgelegen plek zou hij ineens

een groot mes tevoorschijn hebben gehaald. Juliana had haar vriendinnen verteld dat ze erg geschrokken was, "wat wil je daarmee?" had ze hem gevraagd, waarop hij zou hebben gezegd, "die moet ik voor mijn vader laten slijpen". Achteraf vroegen de buurtbewoners zich af of hij toen al van plan was geweest om haar daar te doden.

Op 25 januari 1910 werd Juliana van Driest begraven op de Nieuwe Oosterbegraafplaats. Er waren veel bloemen, twaalf collega's van haar corsettenatelier zongen en haar vader hield de grafrede. Hij waarschuwde "de vele jonge mensen om voorzichtig te zijn wanneer zij een verkeerding beginnen. Het lot van mijn enige dochter moge strekken tot afschrikwekkend voorbeeld." Vader Van Driest sprak ook zijn medeleven uit met de ouders van de moordenaar, hun enige zoon. De Telegraaf schreef uitgebreid over de begrafenis en sloot het verslag af met de zin "De boomen heffen de knokige takken naar de grijze lucht ... En gebogen gaan ze weg, de aanwezigen ...".

Johannes Vlootman was zo ernstig gewond dat hij pas begin februari door de politie verhoord kon worden. Op 13 mei 1910 begon het proces tegen hem voor de vijfde Kamer van de Rechtbank in Amsterdam. Johannes rechtvaardigde zijn daad door de rechters te vertellen dat Juliana hem had gezegd dat het leven voor haar geen zin meer had, dat ze genoeg had van haar ouders die zich verzetten tegen hun verkering, en dat ze hem gesmeekt had haar te doden. Johannes zei dat hij niet verder wilde leven zonder Juliana en dat hij daarom een pistool zou kopen. Op 19 januari om zes uur 's avonds had hij haar, zoals vaker, afgehaald van de corsettenfabriek en daarvandaan zouden ze naar het Vondelpark gaan. Een collega van Juliana liep nog een stuk met hen mee. "Juliana was opgewekt en blij", getuigde dit collega later. Op de stille plek achter het Rijksmuseum had Johannes, tenminste dat was zijn getuigenis, de revolver, die hij net daarvoor op de Zeedijk had gekocht, aan Juliana laten zien. "Juliana vond goed dat de dood een einde aan onze liefde zou maken. Haar laatste woorden waren, dan moet het maar gebeuren", zei Johannes. Toen schoot hij drie kogels door het hoofd van Juliana en raakte hij zelf gewond. De Officier van Justitie zei dat hij dit verhaal niet kon geloven. Johannes wilde Juliana doden, omdat zij al een paar keer gezegd had dat ze de verkering onder druk van haar ouders wilde verbreken. De Officier vond ook dat Johannes een slecht karakter had; niet voor niets was hij in 1909 afgekeurd voor militaire dienst. Tijdens de rechtszitting bleek ook dat het gerucht klopte dat Johannes J. Vlootman in de gevangenis had gezeten. Hij was op 6 maart 1907 tot 12 maanden gevangenisstraf veroordeeld wegens poging tot oplichting en diefstal. Hij was nog maar net uit de gevangenis van Haarlem, toen hij Juliana in de Seanredamstraat leerde kennen. Lugubere details van de dood van Julianan werden tijdens de rechtszaak ook bekendgemaakt. "Drie kogels zijn via de rechterslaap haar schedelholte

binnengedrongen en hebben een zodanige verwoesting in de hersenmassa aangericht, dat het slachtoffer meteen is overleden. Eén kogel is er aan de andere kant weer uitgekomen". Na een kort betoog eiste de Officier van Justitie een gevangenisstraf van 10 jaar, maar de rechtbank vond dat de Officier iets te snel met deze eis was gekomen, want de rechters wilden dat er voor het vonnis nog een onderzoek naar de geestestoestand van de verdachte zou komen. Professor K. Hellbronner en dr. J. Boerman hebben Vlootman geanalyseerd en hun conclusie was dat hij geen "ziekelijke stoornis" had, hij was dus niet ontoerekeningsvatbaar. De rechtbank veroordeelde Johannes J. Vlootman tot 10 jaar gevangenis wegens het opzettelijk en met voorbedachten rade doden van Juliana. Zijn excuus dat Juliana hem gesmeekt zou hebben om haar te doden vonden de rechters geen reden voor een lagere straf. Hij had haar niet hoeven dood te schieten.

Johannes Vlootman ging in hoger beroep. Zijn zaak kwam op 1 december 1910 voor bij het Gerechtshof van Amsterdam. Op de vraag van de voorzitter van het gerechtshof waarom hij hoger beroep had aangetekend antwoordde Vlootman dat hij een gevangenisstraf van 10 jaar veel te hoog vond, want hij had zijn vriendin alleen maar doodgeschoten, omdat zij niet langer wilde leven. De voorzitter reageerde met de opmerking dat Vlootman in geval van moord ook een veel hogere straf, levenslang of 20 jaar, had kunnen krijgen. De advocaat-generaal hield de rechters voor dat hier geen sprake was van een liefdesdrama, dat eindigde in de dood van de twee geliefden, maar simpelweg van moord, omdat de aangeklaagde boos was dat het meisje de verkering wilde verbreken. En bovendien klopte er niets van de verklaring van Vlootman dat hij na het doodschieten van Juliana zelfmoord zou plegen. Hij was alleen onhandig geweest met zijn pas gekochte revolver, hij was onder zijn arm geraakt door de kogel die hij door Juliana's hoofd had geschoten. Omdat de aangeklaagde geen berouw toonde en bleef volhouden dat hij Juliana op haar verzoek had doodgeschoten eiste de advocaat-generaal een gevangenisstraf van 20 jaar voor deze moord met voorbedachten rade. Het gerechtshof bevestigde het vonnis van de rechtbank, tien jaar.

Nadat hij zijn gevangenisstraf van 10 jaar had uitgezeten trouwde de 31-jarige Johannes J. Vlootman op 16 februari 1921 in Amsterdam met de 19-jarige Dieuwertje Neeltje Zutt.

## **Bronnen**

De Telegraaf, 20 januari 1910, p. 2; 25 januari 1910, p. 1; 13 mei 1910, p. 6; 15 december 1910, p. 1

Overlijdensakte Amsterdam 409, 20 januari 1910

Register van Doodsoorzaken BSDA00136000019